

الحمد لله
البرحمين

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A) در رشته مشاوره

عنوان:

مقایسه باورهای ارتباطی و نظام ارزشی در زنان فرهنگی و خانه دار شهرستان

مرودشت

استاد راهنما

دکتر زهرا قادری

استاد مشاور

دکتر لادن معین

نگارش:

قباد مردانه

زمستان ۱۳۹۳

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

منشور اخلاق پژوهش

بیاری از خداوند سبحان و اعتقاد به این که عالم محضر خداست و بمواره ناظر بر افعال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، مادیانجویان و اعضاء هیئت علمی و اصدای دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

- ۱- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت پنهان سازی حقیقت.
- ۲- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشیدگان (انسن، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۳- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بهکاران پژوهش.
- ۴- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن به پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.
- ۵- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از حرکت جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از حرکت حرمت شکنی.
- ۸- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به بهکاران علمی و مادیانجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۹- اصل برانست: التزام به برانست جویی از حرکت رفقار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شائبه های غیر علمی می آلائند.

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

تعهد اصالت رساله یا پایان نامه تحصیلی

اینجانب **قباد مردانه** دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته **مشاوره** که در

تاریخ **۱۳۹۳/۱۱/۲۸** از پایان نامه خود تحت عنوان

" مقایسه باورهای ارتباطی و نظام ارزشی در زنان فرهنگی و خانه دار شهرستان مرودشت "

با کسب نمره **۱۷/۹۸** دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱) این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.
- ۲) این پایان نامه قبلاً برای هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳) چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴) چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی : قباد مردانه

تاریخ و امضاء

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (M.A)

نام و نام خانوادگی دانشجو: **قباد مردانه** در تاریخ **۱۳۹۳/۱۱/۲۸** رشته: **مشاوره**

گرایش: **خانواده**

از پایان نامه خود با عنوان: **مقایسه باورهای ارتباطی و نظام ارزشی در زنان فرهنگی و خانه دار شهرستان مرودشت**

با درجه **عالی** و نمره **۱۷/۹۸** دفاع نموده است.

نام و نام خانوادگی اعضای هیات داوری سمت امضاء اعضای هیات داوری

۱ - دکتر زهرا قادری استاد راهنما

۲ - دکتر لادن معین استاد مشاور

۳ - دکتر نازنین هنرپروران استاد داور

مراتب فوق مورد تایید است. مدیر/معاونت پژوهشی

مهر و امضاء

تقدیم به:

روح بلند و ملکوتی پدر بزرگوار و مادر عزیز و مهربانم که در تمامی فراز و نشیب های زندگی به لحظه ای اندیشیدم که مایه مباهاتشان باشم و تشکر از همسرم که مرا در انجام کارهایم حمایت می کنند. خواهران و برادرانم ، همراهان همیشگی و پشتوانه زندگی و یگانه وجودم فرزندانم.

سپاسگزاری

سپاس از پروردگار جهانیان به خاطر لطف همیشگی که به من دارد و مرا در راه آموختن علم و دانش قرار داد. بر خود لازم می دانم از زحمات ارزنده استاد گرانقدر سرکار خانم دکتر زهرا قادری، که در مقام استاد راهنما با دقت و حوصله فراوان، تمام مراحل این پژوهش را زیر نظر داشتند قدردانی نمایم. همچنین از استاد ارجمند سرکار خانم دکتر لادن معین، استاد مشاور محترم که اینجانب را از راهنمایی های گرانقدر خود بهره مند ساختند سپاسگزاری می نمایم.

و در پایان از مدیریت محترم آموزش و پرورش شهرستان مرودشت، واحد حراست و تمامی همکاران فرهنگی و اولیاء دانش آموزان که در مراحل انجام پژوهش، با این حقیر همکاری داشتند تقدیر و تشکر می نمایم.

چکیده

هدف از پژوهش حاضر مقایسه باورهای ارتباطی و نظام ارزشی در زنان فرهنگی و خانه دار ساکن شهرستان مرودشت بود. طرح پژوهش از نوع علی-مقایسه ای بود. جامعه آماری کلیه زنان متأهل فرهنگی شاغل در شهرستان مرودشت و زنان متأهل خانه دار همین شهر بود. نمونه آماری این تحقیق شامل دو گروه بود: گروه اول زنان متأهل فرهنگی شهرستان مرودشت و گروه دوم زنان متأهل خانه دار، والدین دانش آموزان همین شهرستان می باشد.

روش نمونه گیری برای زنان متأهل فرهنگی نمونه گیری خوشه ای خواهد بود. روش نمونه گیری برای زنان متأهل خانه دار خوشه ای مرحله ای خواهد بود. ابزار مورد استفاده در این پژوهش شامل سیاهه باورهای ارتباطی ایدلسون واپستاین (RBI) و پرسشنامه زمینه یابی ادواری شوارتز بود. نتایج تحلیل داده ها با استفاده از آزمون T گروه های مستقل نشان داد که بین باورهای ارتباطی در زنان فرهنگی و خانه دار تفاوت معنا دار وجود داشت. بین ابعاد باورهای ارتباطی به جز (توقع ذهن خوانی و باور در مورد تفاوت های جنسیتی) تفاوت معنادار وجود نداشت. بین نظام ارزشی در زنان فرهنگی و خانه دار تفاوت معنا دار وجود داشت.

کلیدواژه ها: باورهای ارتباطی، نظام ارزشی، زنان متأهل فرهنگی، زنان متأهل خانه دار.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	چکیده
	فصل اول: طرح تحقیق
۳.....	مقدمه
۵.....	بیان مسأله
۸.....	اهمیت و ضرورت پژوهش
۱۰.....	اهداف پژوهش
۱۰.....	فرضیه ها
۱۰.....	تعاریف نظری و عملیاتی متغیرهای پژوهش
۱۳.....	تعاریف عملیاتی متغیرها متغیرهای پژوهش
	فصل دوم: ادبیات و پیشینه پژوهش
۱۵.....	مقدمه
۱۵.....	مبانی نظری اشتغال
۱۶.....	وضعیت اشتغال زنان
۱۷.....	روند تغییر مشارکت زنان در بازار کار ایران
۱۸.....	پیامدهای مثبت اشتغال زنان
۱۹.....	تأثیر مادران شاغل در فرزندان
۲۰.....	زنان و مشاغل زنانه
۲۱.....	امنیت زنان در محیط اجتماعی
۲۱.....	انسجام خانواده و اشتغال زنان
۲۴.....	دیدگاههای نظری اشتغال

۲۷ مبانی نظری باورهای ارتباطی
۲۹ باورهای ارتباطی از دیدگاه عقلانی، عاطفی، رفتاری و نظریه شناخت درمانی
۳۰ عوامل تأثیر گذار در ارتباط
۳۰ الگوهای ارتباط
۳۲ مبانی نظری نظام ارزشی
۳۴ نظام ارزشی
۳۸ جنسیت و ارزشها
۳۸ ویژگی های ارزشها
۳۹ عوامل کسب نظام ارزشها
۳۹ نظام ارزشی در فرهنگ های گوناگون
۴۰ نظریه های موجود پیرامون ارزشها
۴۷ پژوهش های انجام شده در خارج از کشور
۵۱ پژوهش های انجام شده در داخل کشور
فصل سوم: روش شناسی پژوهش	
۵۷ مقدمه
۵۷ طرح پژوهش
۵۷ جامعه آماری
۵۷ نمونه آماری و روش نمونه گیری
۵۷ اطلاعات جمعیت شناختی
۵۹ ابزارها
۶۲ روش اجرا
۶۲ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
۶۳ ملاحظات اخلاقی
فصل چهارم: یافته های پژوهش	
۶۵ مقدمه

یافته های توصیفی و استنباطی.....۶۵

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

خلاصه.....۷۲

بحث در نتایج.....۷۲

محدودیت های پژوهش.....۷۵

پیشنهاد های پژوهش.....۷۶

منابع فارسی.....۷۷

منابع لاتین.....۸۵

پیوست.....۸۹

چکیده انگلیسی.....۹۵

فهرست جداول

۳-۱ توزیع حجم نمونه آماری بر اساس سن.....۵۷

۳-۲ توزیع حجم نمونه آماری بر اساس مدرک تحصیلی.....۵۸

۴-۱ بررسی میانگین و انحراف استاندارد باورهای ارتباطی و ابعاد آن.....۶۵

۴-۲ بررسی میانگین و انحراف استاندارد نظام ارزشی و ابعاد آن.....۶۶

۴-۳ بررسی تفاوت نمرات باورهای ارتباطی در زنان فرهنگی و خانه دار.....۶۷

۴-۴ بررسی تفاوت نمرات ابعاد باورهای ارتباطی در زنان فرهنگی و خانه دار.....۶۸

۴-۵ بررسی تفاوت نمرات نظام ارزشی در زنان فرهنگی و خانه دار.....۶۹

فهرست نمودارها

۳-۱ توزیع حجم نمونه آماری بر اساس سن.....۵۸

۳-۲ توزیع حجم نمونه آماری بر اساس مدرک تحصیلی.....۵۹

فصل اول

کلیات پژوهش

ارتباطات میان فردی اساس و شالوده هویت و کمال انسان و مبنای اولیه پیوند وی با دیگران است. ارتباطات مؤثر موجب شکوفایی و بهبود کیفیت روابط افراد می شود. این در حالی است که ارتباطات غیر مؤثر مانع شکوفایی انسان شده و روابط را تخریب می کند. (راد، ۱۳۸۴).

باورهای ارتباطی طبق تعریف عبارت است از: تفکرات غیر منطقی، پیش داوری ها و نگرش های منفی، باورهای غلط غیر واقعی، تعصب های شخصی و برداشت منفی افراد از یکدیگر است که در ایجاد و بروز اختلافات موثر است. (مشتاقی، ۱۳۹۱).

باورهای غیر منطقی^۱ مقاومت فرد رادر مقابل مشکلات کاهش داده و هنگام مشکلات بیشترین سرخوردگی و ناکامی را ایجاد می نماید. ایس معتقد است که نگرش ها و تصورات غیر منطقی افراد، می تواند در ایجاد رابطه ناکارآمد نقش بسزایی داشته باشد. از دیدگاه روانشناختی ریشه بسیاری از سوء تفاهمات زندگی زناشویی در اندیشه های تعصب آمیز و غیر منطقی زوج هاست (شایسته، ۱۳۸۵). ارتباط در حل ناسازگاری های بین فردی ارزشمند است در حالی که خانواده بخش مهمی از سلامت روانی افراد جامعه را تأمین می کند و زنان به عنوان یکی از دو پایه اساسی این نهاد می توانند در تأمین سلامت روانی جامعه تأثیر بسزایی داشته باشند (محمدی، ۱۳۸۷).

در این میان ارتباط زناشویی و باورهای ارتباطی^۲ می تواند تحت تأثیر متغیر های مختلفی از جمله اشتغال زنان قرار گیرد. اما اشتغال زنان بی شک تأثیرات مهمی بر زندگی فردی و خانوادگی ایشان خواهد داشت. زنان شاغل با قبول دمسوئلیت خانه داری و کار در خارج منزل می کوشند با استفاده از توانایی و امکانات موجود، وظیفه خود را به خوبی انجام دهند. اشتغال زنان به رغم بهبود وضع اقتصادی خانواده به دلیل کمبود ساعات حضور زن در خانه باعث تحولاتی در مدیریت و نقش اعضای خانواده میگردد. در وهله اول این تأثیر به تغییر عملکرد همسر و کاهش قدرت وی می انجامد و نهایتاً در بسیاری از موارد موجب هماهنگی زوجین در تصمیم گیری و اداره امور زندگی می شود. غالباً در خانواده هایی که زن شاغل است، مردان در کار منزل مشارکت بیشتری دارند و زن و شوهر در بسیاری از مسائل به درک و تفاهم می رسند و آثار مثبت این رفتار بر دیگر اعضای خانواده تسری می یابد. متأسفانه در صدی از مردان هنوز شغل اصلی زن را خانه داری و فرزند پروری می دانند و با این که به تأثیر شغل و درآمد همسرشان در رفع تنگناهای زندگی آگاهند، انتظار دارند وی به تنهایی تمام کارهای خانه را انجام دهد. این فشار فزاینده انجام دو مسوئلیت بعضاً زنان شاغل را به ناراحتی های جسمی و روحی، افسردگی و ناامیدی مبتلا می کند و شاید به جرأت بتوان گفت یکی از عوامل نارضایتی زنهای شاغل در زندگی زناشویی این مطلب باشد (فیضی، ۱۳۸۳).

^۱ ir rational
^۲ relationship beliefs

اشتغال بر سلامت روحی، روانی و فردی زنان هم تأثیری دارد که چشم پوشی از آن ممکن نیست. نتایج پژوهش موسسه مویا اچ آلمان نشان داد زنان غیر شاغل بیشتر از بیماری های روحی و جسمی شکایت می کنند به طوری که حد اقل ۶۰ درصد این زنان از سردرد نامتناوب رنج می برند. این آمار در مورد مردان بیکار ۴۳ درصد را نشان می دهد (اختیاری، ۱۳۹۲).

افراد غیر شاغل بیشتر از یأس و فقدان انگیزه رنج می برند و دچار ترس و اندوه هستند. احساس تنهایی، افسردگی و احساس پوچی از جمله مشکلاتی است که در این دسته افراد بیشتر مشاهده می شود (اختیاری، ۱۳۹۲).

متغیر دیگری که این پژوهش به آن می پردازد نظام ارزشی است.

شوارتز^۱ (۱۹۹۲) ارزش های بشری را عبارت از اهداف فراموقعی می داند که به عنوان اصول راهنما در زندگی فرد یا گروه به کار می روند و از نظر اهمیت تفاوت دارند.

به اعتقاد (راکیچ^۲، ۲۰۰۰) نظام ارزشی در بر گیرنده سلسله مراتبی از آرمانها است، به طوری که یک فرد بزرگسال دارای هزاران اعتقاد و نگرش می باشد ولی تعداد ارزشهای او محدود است. شکلتون و فیلچر نیز رابطه میان نیازها، ارزشها و علائق را بر حسب الگوی سلسله مرتبه ای مورد بحث قرار داده اند و عقیده دارند ارزشها اهدافی هستند که شخص برای رفع نیاز، می کوشد به آنها دست بیابد و علائق فعالیت های ویژه ای هستند که ارزشها از طریق آنها می توانند تحقق یابند و نیازهای ارضاء شوند (شکلتون^۳ و فلچر^۴ ترجمه کریمی و جمهوری، ۱۳۸۳).

نظام ارزشی هر فرد مجموعه ای از باید ها، نباید ها، اهداف، عقاید و هنجارهای گروهی است که رویه های رفتاری هر فرد را مشخص می سازد. از این رو نظام ارزشی هر فرد مبنایی است که بر اساس آن هر فرد موقعیت و شرایط خود را درباره خویشتن و آنچه پیرامونش روی می دهد، معنا می بخشد و با توجه به اهداف، آرمانهایی را در نظر می گیرد (ابراهیمی قوام، ۱۳۷۵).

راکیچ^۵ (۲۰۰۰) معتقد است که واژه ارزش مانند بسیاری از واژه های جامعه شناسی دارای معانی بسیاری است، ولی وجه مشترک تعریف ارزش، از سوی بسیاری از جامعه شناسان و مردم شناسان، تصدیق این حقیقت است که ارزش عبارت از نتیجه غایی اهداف و مقاصد کنش اجتماعی است. ارزش ها چندان مربوط به اصول موجود نیستند بلکه مربوط به اصول آرمانی هستند؛ یعنی در حقیقت ارزش ها گویای احکام اخلاقی هستند. در نتیجه ارزشها بر نحوه ارتباط و تعامل با دیگر افراد جامعه تأثیر بسزایی دارد و بر سازگاری و رفتارهای هر فرد بنا بر جامعه ای که در آن زندگی می کند تأثیر می گذارد. ارزش ها

^۱ schwartz
^۲ rokeach
^۳ shekelton
^۴ felcher
^۵ rokeach

مفاهیمی هستند که زندگی آدمی از آن ها معنی می گیرد و آنها راهنمایی های مؤثر برای هدایت انسانها هستند و با فهم ارزش ها قادر به توجیه رفتار ها خواهیم بود (سفیری و شریفی، ۱۳۸۴).

به تعبیر ویلیامز^۱ (۱۹۶۱) آن چه افراد، جوامع و اقشار مختلف را در درون یک جامعه از هم متمایز می سازد باورها، ارزش ها و نگرش های آنان است (به نقل از دریاپور، ۱۳۸۶).

بنابر تحقیقات انجام شده، یکی از اساسی ترین مشکلات افراد مشکلات ارتباطی آنهاست. با توجه به این که ارتباط می تواند تحت تاثیر باور های ارتباطی قرار گیرد، از یک سو اهمیت و نقش کلیدی الگو ها و باور های ارتباطی در شکل دادن و تعیین کیفیت روابط زناشویی و از سوی دیگر توجه به این نکته که ارزش ها راهنما و تعیین کننده گرایش های اجتماعی، ایدئولوژی، رفتار و کنش های اجتماعی هستند که در آداب و رسوم، قوانین، اعتقادات و اصول مقدس و شیوه زندگی روزمره تجلی می یابند، محقق با هدف طراحی و ابداع روش های تغییر در الگو ها و باور های ارتباطی و همچنین عوامل مهمی که در تغییر ارزش ها مؤثرند و باعث تغییرات در زندگی فردی و اجتماعی می شوند به بررسی دقیق تر نقش این باور ها و ارزش ها پرداخته است.

بنابراین در این پژوهش سعی شده با بررسی باورهای ارتباطی و نظام ارزشی و همچنین مقایسه این دو متغیر بین زنان متأهل فرهنگی و خانه دار بتوان در روشن کردن ابعاد بسیاری از روابط این قشر و تأثیر گذاری آنها بر جامعه کارآمد باشد.

بیان مسأله

وقوع تغییرات سریع اجتماعی و گستردگی ارتباطات سبب گردیده تا در طی کمتر از نیم قرن تحولات متعددی در ساختار خانوادگی ملت های دنیا به وجود آید که گسترش روزافزون فعالیت های زنان در عرصه های اجتماعی به اداری و تلاش آنان برای کسب درآمد مستقل، مورد انگشت نمای این پدیده ی مهم به حساب می آید. در سال های اخیر شاهد رشد چشمگیری از حضور زنان در فعالیت های خارج از خانه و تحولات سریعی که در ساختارهای اجتماعی، به وقوع پیوسته است منجر به برداشتهای متعدد از اشتغال زنان و علل آن شده است (ناظری، ۱۳۸۶).

به طور مثال آمار اشتغال زنان در کشورهای صنعتی بدین قرار می باشد: فنلاند: ۴۱٪ فرانسه: ۳۶/۴٪ دانمارک: ۳۷/۷٪ اتریش: ۳۲/۳٪ انگلستان: ۳۱/۷٪ و در کشورهای عربی نیز آمار اشتغال زنان این گونه می باشد: امارت: ۱۴/۵٪ قطر: ۳۵/۹٪ مراکش: ۳۴/۷٪ بحرین: ۳۲/۱٪ موریتانی: ۴۳٪ مصر: ۳۰/۱٪. طبق آخرین سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵ (۱۲/۴ درصد) زنان ده ساله و بالاتر فعال قلمداد می شوند. با توجه به این که جمعیت فعال، زنان خانه دار (۵۴/۶ درصد) در نظر گرفته شده اند

^۱ williams

سهم زنان در اشتغال به عنوان نیروی کارمند با رشد ۱۴ درصدی، از ۱۵/۵ درصد در سال ۱۳۵۵ به ۲۹/۹ درصد در سال ۱۳۸۴ رسیده است. (سالنامه آماری ایران، ۱۳۸۵).

برای رسیدن و همگام شدن با تمدن جدید و کشورهای صنعتی، یکی از مهم ترین دگرگونی ها، حرکت زن از خانه و دستیابی وی به بازار اشتغال است. این پدیده، جامعه و مخصوصاً خانواده ایرانی را از جهاتی تحت تأثیر قرار داد و چهره اشتغال صورتی تازه یافت. (شرفخانی و ایزدی، ۱۳۸۰).

هیچ جامعه ای نمی تواند ادعای سلامت کند چنانچه از خانواده های سالم بر خوردار نباشد و هیچ یک از آسیبهای اجتماعی نیست که جدا از تأثیر خانواده پدید آید. درحقیقت حفظ و تداوم این نهاد مقدس درگرو تداوم و سلامت باورهای ارتباطی بین زن و شوهر می باشد. ارتباط زناشویی و باورهای حاکم بر این ارتباط در زمره پیچیده ترین روابط انسانی است (حسینی ۱۳۸۳).

گرایش زن به سوی اشتغال بیش از همه بر خانواده و روابط زن و شوهر اثر می گذارد و در بسیاری از مواقع به جای این که اشتغال زنان در خدمت نهاد خانواده قرار گیرد به تعارض و تقابل با آن می پردازد و گاهی از موارد موجب زوال نهاد مقدس خانواده می شود (فرهادیان، ۱۳۹۲).

همسران زنان شاغل به تدریج از موقعیت شغلی زن و مشکلاتی که ممکن است برای زندگی مشترکشان پدید آورند ابراز نارضایتی نموده، تبعات این موضوع تشدید مشاجرات لفظی و تحت الشعاع قرار گرفتن امنیت و آسایش خانه و فرزندان است (یزدان پناه درو، ۱۳۸۰).

با توجه به این که کارزن در بعضی مواقع یک ضرورت انکارناپذیر تلقی می شود، چنانچه توأم با برنامه ریزی و تقسیم بندی صحیح اوقات خود باشد، زمینه را برای رشد آموزشی و تحرک شغلی در محیط های کار و محیط خانه فراهم می گردد. در آن صورت اشتغال زن نه تنها به انسجام خانواده آسیب نمی رساند، بلکه موجب کارکردهای مثبت از جمله دیدار متقابل زن و مرد، افزایش روحیه انعطاف پذیری، وفاق و همدلی اجتماعی زوجین، گسترش ارتباطات مطلوب در عرصه کار و فعالیت و تأثیر مثبت بر روابط زناشویی و افزایش توان روحی و شادابی و نشاط در خانواده می شود (ازدری، ۱۳۸۲).

از جمله متغیرهایی که به نظر می رسد تحت تاثیر اشتغال زنان قرار گیرد باورهای ارتباطی است. اختلافات و باورهای ارتباطی متضاد بین زوجین به تعارض های شدید در خانواده منجر می شود. زنان به عنوان عضوی از خانواده نقش مهمی در ایجاد روحیه و سلامت شخصیت افراد بر عهده دارند. شکست در برقراری ارتباط از مشکلاتی است که از سوی همسران ناراضی ابراز می شود. اگر چه این باور همگانی سالها است که پذیرفته شده، ولی پژوهشگران درستی آن را در عمل بررسی کرده اند. نتایج پژوهش های انجام شده در این زمینه حاکی از آن است که دشواری های ارتباطی تنها علت اختلاف در خانواده ها نیست، بلکه یکی از عاملهای مشخص کننده ی روابط زوجین پریشان است که مشکلات موجود را تشدید می کند (کریمی وقاسمی، ۱۳۸۶).

ارتباط در حل ناسازگاری های بین فردی ارزشمند است. همچنین از آنجا که حمایت اجتماعی، نوعی رفتار کلامی است که در آن فرد با دلداری دادن، تشویق، اطمینان آفرینی و مراقبت و کمک کردن، به نیازهای دیگران پاسخ می گوید. (هارجی و دیکسون^۱، ۲۰۰۴؛ به نقل از هاشمی گل مهر، ۱۳۹۰)

باورها، شناخت و اسطوره هایی که در اذهان افراد از جمله زوج ها وجود دارد در نحوه ارتباطات آنها تأثیر می گذارد. شناخت این باورها و نفوذ آنها در زوج ها و کارکرد خانواده را در سازگاری زناشویی و تداوم این ارتباط نمی توان نادیده گرفت. ارتباط و نحوه ی تعامل بخش مهمی از زندگی انسان را تشکیل می دهد. نظریه های ارتباطی - تعاملی همه رفتار را به نحوی ارتباطی می دانند. درست همان گونه که ما نمی توانیم رفتار نکنیم، به همان صورت نیز ما نمی توانیم ارتباط برقرار نکنیم. پژوهش های متعددی تأثیر نحوه ی ارتباط زوج ها بر زندگی زناشویی و همچنین شیوه ی تعاملی زوج های درمانده و غیر درمانده را مورد مطالعه قرار داده اند. بنابراین نقص در مهارت های بیان و دریافت با بسیاری از شکایت های زوجین مرتبط است (فقیرپور، ۱۳۸۳).

ارتباط درست و غیر کلامی اساس یک زندگی زناشویی موفق است. زن و مردی که یک ارتباط درست با یکدیگر و با دیگر افراد خانواده داشته باشند رضایت زناشویی بیشتری را تجربه می کنند و در مقابل زن و شوهری که از داشتن یک ارتباط درست محروم هستند دچار یأس، ناامیدی، درماندگی و انواع مشکلات در زمینه های مالی، جنسی و رفتاری می شوند (نولر^۲، ۱۹۸۶، پچ^۳، ۱۹۹۸).

در تحقیقاتی که روانشناسان انجام داده اند به این نتیجه رسیدند که تفکر، توقع و انتظاری که فرد راجع به یک موضوع دارد از خود موضوع اهمیت بیشتری دارد (شفیع آبادی و ناصری، ۱۳۷۲)

در پژوهشی که توسط سلیمی و همکاران (۱۳۸۴) در رابطه با باورهای غیر منطقی^۴ با چرخه زندگی در زنان انجام گرفت، نتایج نشان داد که بین باورهای غیر منطقی و چرخه های زندگی رابطه معنادار وجود دارد.

بدون تردید ارزشها پایه و اساس زندگی آدمی هستند. ارزشها جنبه فردی دارند ولی در یک زمینه اجتماعی ظاهر می شوند. جنبه فردی ارزشها به امری که تنها برای یک فرد یا یک گروه مطلوب هستند اشاره می کند. ولی زمینه اجتماعی ارزشها به این خاطر است که تصورات کلی رفتار اجتماعی ارزشمند و مطلوب به شکل ارزش اجتماعی ظاهر می شود. بنابراین، ارزشهای اجتماعی آنچه است که در زندگی گروهی مطلوب قلمداد می شوند. به عبارت دیگر، آن دسته از ارزشها که بر واکنش های

^۱ Hargie & Dicson

^۲ Noller

^۳ Pech

^۴ Irrational

اجتماعی و ارتباط متقابل انسانها تأثیر دارند در زمره ارزشهای اجتماعی هستند ولی ارزشهایی که جنبه شخصی و فردی دارند ارزش فردی محسوب می شوند (سلیمانی، ۱۳۸۴).

درواقع انسان آنچه را ارزش می شمارد که در آرزوهایش نیک به شمار می آید. آنچه که مورد نیاز انسان است به صورت ارزش درمی آید و هر ارزش برای انسان به شکل نیاز درمی آید. ولی چون نیازها و فعالیت های انسان گوناگون می باشد، ارزشها متفاوتی در هر انسان شکل می گیرد و این ارزشها با توجه به زمان و مکان اهمیت خاصی می یابند. به این ترتیب هر آنچه در جهان هستی وجود دارد و یا ممکن است وجود داشته باشد بار ارزشی پیدا می کند و انسانها بدون آنکه بخواهند یا بدانند هر چیز را بر روی طیفی ارزشت تا زیبا و از بد تا خوب ارزیابی می کنند و به این شکل سلسله مراتبی از ارزشها در آنها به وجود می آید (لرنر^۱، ۱۹۹۸).

این پژوهش به مقایسه نظام ارزشها در زنان شاغل و خانه دار می پردازد. لذا محقق با آزمودن فرضیات خود سعی در مقایسه باورهای ارتباطی و نظام ارزشها در زنان فرهنگی و خانه دار دارد و به بررسی این سؤال می پردازد که آیا بین باورهای ارتباطی و نظام ارزشی تفاوت معنادار وجود دارد یا خیر؟ در این راستا محقق به طراحی پژوهش حاضر پرداخته است.

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق

جهان امروز سیر هزارساله ای را برای رسیدن به تمدن جدید گذرانده است که این سیر همچنان ادامه دارد. کشور ایران نیز از این قاعده مستثنی نیست و تلاش می کند همگام با کشورهای پیشرفته برای رسیدن به تمدن های جدید حرکت کند. در این میان گشایش جامعه ایران به سوی دستاوردهای تمدن جدید، دگرگونی هایی بسیار به بار آورد که ازمهم ترین آنها حرکت زن از خانه و دستیابی وی به بازار اشتغال است. این پدیده جامعه و مخصوصاً خانواده ایرانی را از جهاتی تحت تأثیر قرار داد و چهره اشتغال صورتی تازه یافت (شرفخانی و ایزدی، ۱۳۸۰).

اشتغال زنان به عنوان یک حق و نه یک تکلیف، علاوه بر دریافت حقوق و مزایا، پیامدهای مثبتی همانند مشارکت در توسعه اقتصادی و اجتماعی، کمک به درآمد خانواده، افزایش دانش و بینش اجتماعی زنان، آشنایی بیشتر با مسائل و مشکلات زنان، در نتیجه ی حضور در اجتماع و کمک به حل این مشکلات، بالا رفتن منزلت زن در جامعه، آشنایی بیشتر با مسائل و مشکلات، کسب درآمد و در نتیجه پی بردن به ارزش کار همسر و درک بهتر او، کاهش وابستگی افراطی به شوهر و اداره کردن خود از لحاظ روانی برای زنان دارد که می توان به آن اشاره نمود (افشار، ۱۳۸۶).

^۱ lerner

تأثیری که کار زن و درآمد وی در ابعاد مختلف زندگی دارد بر کسی پوشیده نیست. تغییر نقشهای سنتی زنان و تقاضای روز افزون آنها برای مشارکت در عرصه های مختلف به واقعیتی انکار ناپذیر در جامعه ایران تبدیل شده است. (رحمانی، ۲۰۱۰).

شمار زنان شاغل طی سالهای ۱۳۶۵ تا ۱۳۸۵ نزدیک به ۳ برابر شده و از ۹۹۸۰۰۰ نفر به ۲۷۸۲۰۰۰ نفر رسیده است (مرکز آمار ایران، ۲۰۰۹).

بنابراین شناخت باورهای ارتباطی از یک سو و نظام ارزشی از سوی دیگر می تواند راهنمایی برای ما جهت یافتن برخی از علل این باورها باشد. ضمن اینکه دریافت نقش این دو متغیر در ارتباط با یکدیگر می تواند راهگشای بسیاری از پژوهشگران مطالعات خانواده، مشاوران خانواده و مدرسان آموزش خانواده باشد. بنابراین انجام تحقیق حاضر از آن جهت اهمیت دارد که با مقایسه دو متغیر اصلی تحقیق (باورهای ارتباطی و نظام ارزشی) می توان در ساخت پایه های اساسی که بر این دو متغیر تأثیر دارند برنامه ریزی نمود بخصوص که این تحقیق بین زنان فرهنگی و خانه دار انجام می شود. بنابراین با کشف تفاوت های احتمالی موجود بین این دو گروه، برنامه ریزان می توانند برای این جمعیت قابل توجه از زنان برنامه ریزی مؤثرتری را انجام داده و حتی سازمان آموزش و پرورش نیز می تواند به عنوان یک سازمان ذینفع از نتایج این تحقیق بهترین استفاده را ببیند. در نتیجه اهمیت انجام این تحقیق این است که: از نظر علمی نتایج این تحقیق می تواند راهنمای مناسب فعالیتهای مشاوره ای و پژوهش ها برای زنان باشد. ثانیاً نظر تئوری راهگشای انجام تحقیقات بعدی خواهد بود. هر چند برای شناسایی عوامل مرتبط با باورهای ارتباطی تلاشهای نظری و تجربی زیادی صورت گرفته است اما این تلاشها کمتر متوجه شناسایی ارتباط این پدیده با ارزشها بوده، که می تواند نقش بسیار با اهمیتی در تدوین برنامه های مداخله ای و برنامه های درمانی و فراغتی این قشر داشته باشد. اهمیت و نقش کلیدی الگوها و باورهای ارتباطی در شکل دادن و تعیین کیفیت روابط زنان از یک سو و این واقعیت که الگوهای ارتباطی و باورهای ارتباطی آموختنی هستند، بنابراین می توان آنها را تغییر داد از سوی دیگر، به سازمان دهی تلاشهای گسترده پژوهشها، با هدف طراحی و ابداع روشهای تغییر در الگوها و باورهای ارتباطی زنان منجر شده است. حدود نیمی از نیروی کار جامعه را زنان تشکیل می دهند و گذشته از نقش فعال و چشمگیری که در عرصه خانواده ایفا می کنند، اشتغال اجتماعی آنها امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. در حال حاضر در عرصه کار و فعالیت اعم از بخش صنعت، کشاورزی، بهداشت و درمان، تعلیم و تربیت و غیره، حضوری قابل توجه دارند و با توجه به نقش های متعدد و چشمگیر آنها در عرصه خانواده و اجتماع، اهمیتی خاص می یابند. از این رو پژوهش حاضر بر آن است تا ضمن مقایسه باورهای ارتباطی و نظام ارزشی در زنان فرهنگی و خانه دار، نتایج آنها را نیز با هم مقایسه کرده تا مشخص شود آیا تفاوتی بین زنان فرهنگی و خانه دار وجود دارد.

اهداف تحقیق

هدف کلی

هدف کلی مقایسه باورهای ارتباطی و ارزشها در زنان فرهنگی و خانه دار شهرستان مرودشت می باشد.

هدف جزئی

مقایسه ابعاد باور های ارتباطی زنان فرهنگی و خانه دار شهرستان مرودشت.

فرضیات تحقیق

فرضیه اول: بین باورهای ارتباطی در زنان فرهنگی و خانه دار شهرستان مرودشت تفاوت معنی داری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین ابعاد باور های ارتباطی در زنان فرهنگی و خانه دار شهرستان مرودشت تفاوت معنی داری وجود دارد.

فرضیه سوم : بین نظام ارزشی در زنان فرهنگی و خانه دار شهرستان مرودشت تفاوت معنی داری وجود دارد.

تعاریف نظری و عملیاتی متغیرها

تعاریف نظری

باورهای ارتباطی

هر انسانی با اندیشه و افکار خود زندگی اش را میسازد. (البرت ایس)^۱ روان شناسی معروف که نظریه درمان (عقلانی-عاطفی) را ارائه کرده است اعتقاد دارد که توسل به عقایدی در زندگی موجب اضطراب و ناراحتی روانی فرد می گردد. او معتقد است وقتی حادثه ای برای فرد اتفاق می افتد، او بر اساس تمایلات درونی و ذاتی خود ممکن است دو برداشت متفاوت داشته باشد. یکی افکار و عقاید و باورهای منطقی و دیگری افکار، عقاید و برداشت های غیر منطقی و غیر عقلانی (معمدین و عبادی، ۱۳۸۶).

باور تخریب کننده مخالفت

ایس (۱۹۸۹) می نویسد زوجین به طور غیر منطقی خود را متقاعد کرده اند که نمی توانند مشکلاتی را که در روابط ، تجربه یا پیش بینی می کنند، تحمل کنند. ریشه این ترس از این اعتقاد ناشی می شود

^۱ albertAllis